

Abraham Kuyper

Werkstuk David Knibbe – De Wonderboom 8c

Mei 2013

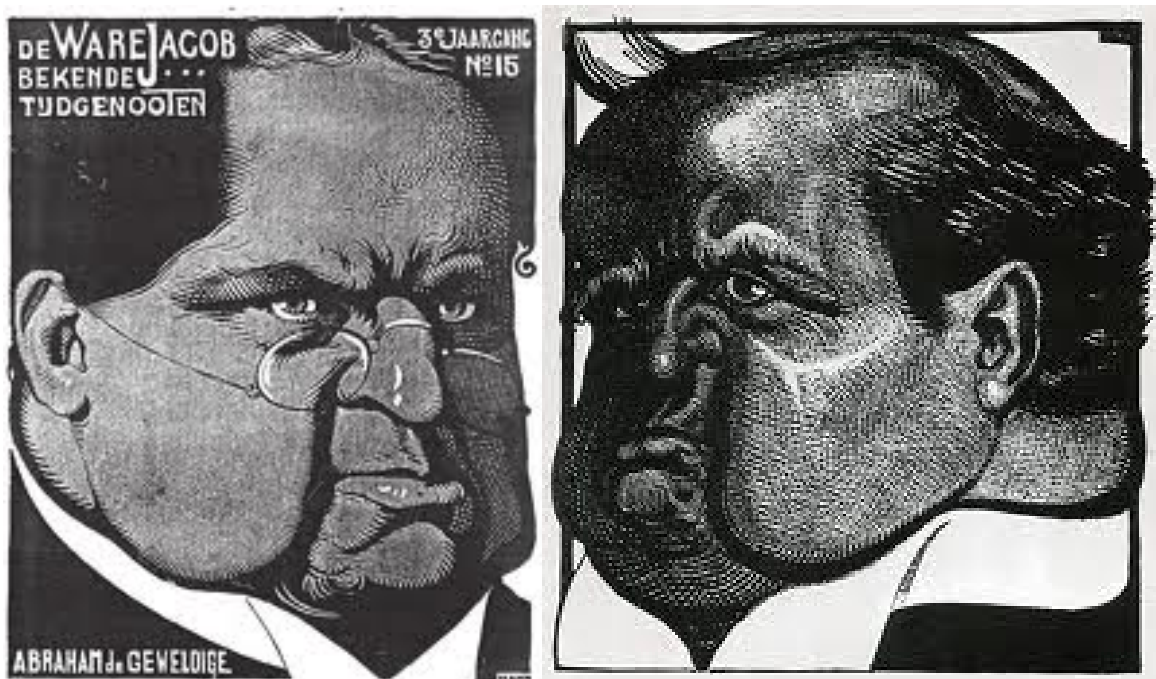
INHOUDSOPGAVE

Inleiding	- 3
H.1: Jonge jaren en studie	- 4
· 1.1 Jonge jaren	- 4
· 1.2 Middelbare school en studie	- 5
H.2: Getrouwd en eerste baan als predikant	- 6
· 2.1 Getrouwd en gezin	- 6
· 2.2 Eerste baan als predikant in Beesd	- 6
H.3: Chronologisch overzicht van leven en werk van Abraham Kuyper	- 8
H.4: Abraham Kuyper in de politiek	- 10
· 4.1 Oprichting van de ARP	- 10
· 4.2 Minister-president van Nederland	- 11
· 4.3 De Standaard	- 11
H.5: Verdere loopbaan en leven	- 12
· 5.1 Verdere loopbaan	- 12
· 5.2 Verdere leven	- 12
· 5.3 Oprichter van de Vrije Universiteit (VU)	- 13
H.6: Interview met mijn opa: achterkleinzoon van Abraham Kuyper	- 14
H.7: Stamboom	- 16
Bronvermelding	- 17
Afsluiting	- 18

Inleiding

Ik houd mijn werkstuk over *Abraham Kuyper* omdat: we als onderwerp iemand uit de geschiedenis moesten kiezen. En ook omdat ik familie ben van Abraham en dan is het wel leuk dat ik als zijn achter-, achter-, achterkleinzoon over hem een werkstuk houd. Zo leer ik hem beter kennen en weet ik wat mijn over-, over-, overgrootvader allemaal heeft gedaan voor Nederland en voor de politiek.

Twee spotprenten van Abraham Kuyper

H.1 Jonge jaren en studie

1.1 Jonge jaren

“Er is een lief broertje gekomen!” dat zei de vader van Abraham Kuyper toen hij geboren was aan zijn oudste dochtertje Anna. Thuis wordt Abraham vaak Bram genoemd omdat ze dat gezelliger vonden klinken.

Abraham werd op zondag 29 Oktober 1837 in Maassluis geboren. Zijn vader Jan, was predikant/dominee in Hoogmade, Maassluis, Middelburg en Leiden. Hij is vernoemd naar zijn grootvader.

Toen Abraham Kuyper jong was, kreeg hij thuis les van zijn vader. In een van de boeken staat dat Abraham een groot hoofd had. Zijn ouders gingen naar een Duitse professor en die zei *“daar zitten allemaal hersens in!”* . Wat deze professor precies bedoelde, weten we niet zeker maar het past wel bij Abraham omdat hij heel slim was.

Op 25 april 1841 verhuisde hij naar Middelburg in Zeeland omdat zijn vader daar predikant werd. Hij vond de zee en de schepen heel mooi en ging er vaak kijken. Hij wilde ook graag varen *“koopvaardijshipper”* worden.

1.2. Middelbare school en studie

Abraham gaat uiteindelijk theologie studeren. Daarvan geeft hij de *“schuld”* aan zijn drie zussen. Zij hebben hem overgehaald theologie te studeren want zij wilden naar Leiden verhuizen, om meer van Holland zien. De vader van Abraham kon daar predikant worden maar ze zouden in Zeeland blijven als Abraham daar toch naar zee wilde gaan. Dat wilde hij eigenlijk maar zijn zussen haalden hem dus over.

In Leiden gaat hij naar het gymnasium (leuk weetje: op deze school heeft mijn opa ook gezeten). Op 6 september 1855 doet hij eindexamen.

Na zijn eindexamen ging hij naar de Universiteit van Leiden en daar studeerde hij literatuur, filosofie en theologie. Hij zit ook bij het Leids Studenten Corps maar daar komt hij niet zo vaak omdat hij liever studeert en ook omdat hij een krappe studiebeurs heeft. Om aan wat meer geld te komen gaf hij bijles aan middelbare scholieren. Hij kon heel erg goed leren en daarom deed hij verschillende studies. In 1857 ontving hij zijn propedeuse in de literatuur summa cum laude, en in 1858 zijn propedeuse in de filosofie ook summa cum laude. Hij volgde ook colleges Arabisch, Armeens en natuurkunde.

Toen hij was afgestudeerd, ging hij nog even verder en schreef een proefschrift zodat hij in 1862 promoveerde tot doctor in de theologie.

Student Abraham Kuyper

H.2 Getrouwd en eerste baan als predikant

Abraham had een “ferm en gevoelig” karakter. Hij kon goed beslissingen nemen, duidelijk en streng zijn en ook lief voor de mensen die hij lief had en goed mee kon vinden. En hij was heel gelovig. En hij hield van leren en studeren.

2.1. Getrouwd en gezin

Op 1 juli 1863 trouwt hij in Warmond met *Johanna Hendrika Schaay*. Hij noemde haar Jo en zij hem Bram. Ze krijgen acht kinderen: 5 jongens en 3 meisjes. Een van de zoons heet ook Abraham en dat is de vader van de moeder van mijn opa. De moeder van mijn opa heette Johanna Hendrika. Zij was getrouwd met dr. Pieter Gerardus Knibbe en hun zoon David Engel Knibbe is mijn opa.

Niet alleen Abraham Kuyper heeft veel betekend voor de Gereformeerde Kerk, ook zijn zoon Herman Huber Kuyper. Van 1900 tot 1937 was hij hoogleraar theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en redacteur van De Heraut.

Abraham Kuyper en 2 van zijn zoons

Een dochter die Henriëtte Kuyper heette, was in haar tijd een geëmancipeerde vrouw. Ze was kunstenares en publiceerde ook boeken. Henriëtte Kuyper hielp haar vader als een soort secretaresse.

2.2. Eerste baan als predikant in Beesd

In augustus 1863 wordt hij door zijn vader bevestigd tot predikant van Beesd, op de Betuwe. In Beesd heeft hij veel te maken met de eenvoudige boerenbevolking, die het geloof niet vanuit het verstand, maar vanuit het gevoel beleefde. En ze waren heel erg gelovig, gereformeerd, orthodox. Ze gingen ook niet veel naar de kerk maar beleefden hun geloof thuis en leefden er helemaal naar. Dus toen Abraham daar kwam, moesten ze wel aan elkaar wennen. Hij kwam uit de stad en was heel geleerd en “modern” met de Bijbel en het geloof bezig in hun ogen.

Abraham heeft veel gesprekken met de mensen gevoerd. Zo was er een vrouw in Beesd die veel heeft betekend voor hem, zij heette *Pietje Baltus*.

Zij wilde Abraham eerst geen hand geven. Zij was heel erg gelovig en wilde van een kerkelijk leven niks weten. Abraham was onder de indruk van haar. Hij leerde eigenlijk van haar dat de God die hij moest verkondigen niet alleen maar verkondigd moest worden áán het volk maar ook in de meest simpele gesprekken werden verkondigd dóór het volk. Dat je echt leefde en je gedroeg naar de Bijbel. Dat sprak hem heel erg aan en Abraham werd ook orthodox. Hij wilde er “voor het gewone volk” zijn.

Abraham was 4 jaar predikant in Beesd. Hier werden ook zijn eerste kinderen geboren. Hierna was hij predikant in Utrecht en Amsterdam. Hierover schrijf ik niet in dit werkstuk omdat ik hierna schrijf over zijn werk in de politiek.

De ouders van Kayper

H.3 Chronologisch overzicht van leven en werk van Abraham Kuyper

In dit hoofdstuk heb ik een overzicht met belangrijke data gezet. En ik vind het leuk dat je zo een overzicht heb over wat hij allemaal gedaan heeft tijdens zijn werk en leven.

- 1837: 29 oktober: Abraham Kuyper wordt geboren in Maassluis
- 1855: studie theologie en klassieke talen aan de Universiteit Leiden (gepromoveerd in de theologie in 1862)
- 1863: 1 juli: huwelijk met Johanna Hendrika Schaaij
- 1863: predikant in Beesd (Betuwe)
- 1867: predikant in Utrecht
- 1870: predikant in Amsterdam
- 1872: oprichting van het dagblad De Standaard, waarvan hij tot 1920 hoofdredacteur was
- 1874: gekozen als lid van de Tweede Kamer voor de antirevolutionairen
- 1877: verlaat de Tweede Kamer
- 1878: oprichting van de Vereeniging voor Hoger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag
- 1879: oprichting van de Anti Revolutionaire Partij (ARP)
- 1880: stichting van de Vrije Universiteit, betaald door particulieren
- 1886: leider van de zogenoemde Doleantie, een afsplitsing van de Nederlandse Hervormde Kerk waaruit later de Nederduits Gereformeerde Kerk (Dolerende) ontstond. Deze fuseerde in 1892 met de Christelijke Gereformeerde Kerk tot de Gereformeerde Kerken in Nederland

- 1891: openingsrede op het Christelijk Sociaal Congres van het Nederlandsch Werkliedenverbond Patrimonium
- 1894: opnieuw in de Tweede Kamer gekozen
- 1901: verkiezingsoverwinning van de katholieken en antirevolutionairen; het Kabinet-Kuyper
- 1901 tot 1905 minister-president
- 1903: Kabinet-Kuyper treedt op tegen de Spoorwegstakingen
- 1905: 'rechts' verliest de verkiezingen. Kuyper keert niet terug in de Kamer
- 1909: lintjesaffaire. Iemand die op aanbeveling van Kuyper een onderscheiding had gekregen, had in 1903 geld in de ARP-partijkas gestort
- 1920: 8 november: Abraham Kuyper overlijdt en wordt begraven in Den Haag.

H.4 Abraham Kuyper in de politiek

Toen Abraham Kuyper vier jaar predikant was in Amsterdam, werd hij in 1874 gekozen in de Tweede Kamer. Zijn medestanders daar waren de antirevolutionairen Groen van Prinsterer en Keuchenius.

4.1 Oprichting van de ARP

Abraham Kuyper heeft de allereerste politieke partij opgericht, in 1879. De *ARP* (*de Anti Revolutionaire Partij*). De naam *antirevolutionair* verwijst naar de ideeën van de Franse Revolutie. Want de Franse Revolutie legde de nadruk op *volkssoevereiniteit*. Dit betekent dat het volk wat te vertellen had en dat er naar ze werd geluisterd. Abraham Kuyper heeft een rol gespeeld bij de vorming van de Gereformeerde Kerken in Nederland en de vernieuwing van het Calvinisme. Hij richtte de ARP op omdat hij het niet eens was met de politieke ideeën in die tijd. Hij kwam vooral op voor "de kleine man". Want eerst mochten zij niet mee denken. Eerst waren het alleen maar de belangrijke en rijke mensen. Hij noemde zijn mensen die in hem geloofden en waar hij voor op kwam, de "kleine luyden" (eenvoudige mensen) en voor hen was Kuyper een heel belangrijke leider.

De gereformeerden hadden heel veel invloed, zowel in de Hervormde Kerk als in de politiek. De ARP was voorstander van de monarchie en de kolonie Nederlands-Indië.

4.2 Minister-president van Nederland

De *minister-president* is voorzitter van de ministerraad. Dit staat pas in de Grondwet sinds 1983. Officieel kwam voor die tijd de functie van minister-president in de Grondwet niet voor. Het is zo gegroeid, omdat sinds 1901 minister Abraham Kuyper voortaan zelf de *Ministerraad* zou voorzitten. Zo kwam er een einde aan het steeds wisselende voorzitterschap, want dat was de gewoonte. Omdat Abraham Kuyper de vaste voorzitter van de Ministerraad werd, wordt hij de eerste minister-president genoemd. Hij was minister-president van 1901 tot 1905. Een ander woord voor minister-president is premier.

Abraham Kuyper stelde een kabinet samen van acht ministers en werd zelf minister van Binnenlandse Zaken. Hij had liever het Ministerie van Arbeid gehad, maar twee andere antirevolutionairen wilden niet Binnenlandse

Zaken doen. Hij was een sterke leider in het kabinet en veranderde de werkwijze van het kabinet.

Zijn ideeën werken nog altijd door in binnen- en buitenland. In 2004 werd hij genomineerd voor de verkiezing van de grootste Nederlander.

4.3 De Standaard

Abraham Kuyper had een eigen krant opgericht, zo kon hij de mensen vertellen over zijn politieke plannen. De krant heette *de Standaard*. Hij schreef zelf de meeste hoofdartikelen. Mensen waren het helemaal met hem eens of juist helemaal niet. Van 1872 tot 1944 verscheen de krant. Deze krant was nauw verbonden met zijn politieke partij de ARP.

In [1920](#) werd Hendrikus Colijn hoofdredacteur van De Standaard. Hij was ook de opvolger van Abraham Kuyper als leider van de ARP.

H.5 Verdere loopbaan en leven

5.1 Verdere loopbaan

Na zijn verkiezingsnederlaag van 1905 maakte Kuyper een jaar lang een grote reis door het gebied rond de Middellandse Zee, waarover hij het reisverslag 'Om de oude wereldzee' schreef.

In 1909 kwam hij in opspraak door de 'Lintjesaffaire'. Er werd ontdekt dat er in 1903 aan een Amsterdamse koopman Rudolph Lehmann, een koninklijke onderscheiding was gegeven, een lintje. Een jaar later had deze koopman 11.000 gulden in de partijkas van de ARP gestort. Het leek er op alsof Abraham Kuyper was omgekocht. Dit werd een politieke rel en er werd onderzoek naar gedaan of het waar was. Dit vond Abraham Kuyper wel erg, hij zei: "*het boetkleed ontsiert den man niet*". Dit betekent dat het netjes is als je toegeeft dat je schuldig bent. Een onderzoekscommissie sprak hem in 1910 vrij van corruptie.

In 1907 wilde Abraham Kuyper weer in de Tweede Kamer worden gekozen maar dit mislukte doordat de CHU, ook een politieke partij, tegenwerkte. In 1908 werd hij niet gevraagd toen een coalitiekabinet van CHU, ARP en RKSP, werd gevormd. Een coalitiekabinet betekent dat er verschillende politieke partijen samen in een kabinet zitten en samenwerken. Hij werd niet opnieuw minister. In plaats daarvan kreeg hij de eretitel *Minister van Staat*. In hetzelfde jaar 1908 werd hij bij tussentijdse verkiezingen wel weer in de Tweede Kamer gekozen. In 1909 werd Abraham Kuyper voorzitter van een commissie voor spellingshervorming en kreeg hij een eredoctoraat van de Katholieke Universiteit van Leuven. In 1909 werd hij herkozen in de Tweede Kamer.

5.2 Verdere leven

In september 1911 kwam Abraham Kuyper in het nieuws toen hij in Brussel vanaf de openbare weg in zijn nakie te zien was. Hij stond in zijn nakie in zijn hotelkamer. En dat was verboden dat een ander jou in je nakie kon zien. Hij werd hiervoor zelfs kort gevangengezet.

In 1912 verliet hij de Tweede Kamer om gezondheidsredenen maar in 1913 werd hij wel lid van de Eerste Kamer namens Zuid-Holland en dat bleef hij tot hij dood ging. In 1913 werd hij benoemd tot *Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw*.

Abraham Kuyper werd begraven op de begraafplaats Oud Eik en Duinen te Den Haag, de woonplaats waar hij in 1920 stierf.

Naar zijn begrafenis kwamen heel veel mensen. Het graf bestaat nog en is vanaf de ingang rechts in een van de rijen achter het aulagebouw te vinden.

Abraham Kuyper was een Nederlands theoloog, predikant, minister-president, staatsman en journalist. Hij was een hele goede spreker en trok altijd volle zalen en volle kerken.

5.3 Oprichter van de Vrije Universiteit (VU)

De *Vrije Universiteit* is een universiteit in Amsterdam, die Abraham Kuyper heeft opgericht. In het interview met mijn opa staat waarom Abraham Kuyper deze universiteit heeft opgericht. Deze universiteit bestaat nog steeds.

Een standbeeld van Abraham Kuyper staat in de Vrije Universiteit.

Op 5 november 2008 werd een standbeeld van Abraham onthuld door minister-president Balkenende. Het standbeeld staat in Maassluis bevindt zich op het pleintje Goudsteen (leuk weetje: mijn opa heeft aan de VU gestudeerd).

H. 6 Interview met mijn opa: achterkleinzoon van Abraham Kuyper

Ik vond het leuk om ook meer te weten te komen over de mens achter de politicus Abraham Kuyper. Daarom heb ik mijn opa David Knibbe, dat is de vader van mijn vader, geïnterviewd. Zijn moeder, Johanna Hendrika Knibbe-Kuyper, de oma van mijn vader, was een kleindochter van Abraham Kuyper (AK).

Vraag 1: Wat voor soort opa was AK?

Opa: AK was aardig maar mijn moeder zag hem niet zo vaak. Hij was een drukbezet man. AK vond zijn kleinkinderen wel leuk.

Vraag 2: Wat voor verhalen heeft jouw moeder over AK verteld?

Opa: Als AK bezoek kreeg en ze nog niet naar binnen mochten, dat dan mijn tante (= zus van de moeder van opa) het bezoek bezig hield door met het bezoek te praten (te “converseren” zoals dat vroeger met een net woord heette). Mijn tante vond dit heel leuk om te doen, mijn moeder niet zo.

Vraag 3: Werd jouw moeder anders behandeld / aangesproken omdat ze een kleindochter was van AK?

Opa: Ja, soms wel. Maar dat vond ze niet leuk. Zeker als ze iets niet wist dan werd er gezegd: “hoe kan dat nou dat jij dat niet weet, je opa is toch minister-president?”

Vraag 4: Hoe werd in de familie over AK gesproken?

Opa: Verschillend. Sommigen zeiden: geweldige man. Anderen zeiden: ik leef mijn eigen leven, ik heb niet zoveel met hem.

Vraag 5: wat vind je ervan dat AK een “beroemd” familielid is?

Opa: Leuk, maar ik heb er niks voor gedaan.

Vraag 6: Zijn er nog andere beroemde Kuypers of Knibbe's?

Opa: Ja, een beroemde Knibbe genaamd Paulus Knibbe. Hij leefde in de 16^e eeuw. Hij was burgemeester in Nederland, toen raadsheer van Willem van Oranje (Willem de Zwijger), toen ambassadeur van Denemarken voor de koning.

Vraag 7: Toen je erachter kwam dat AK een familielid was, was je toen verbaasd of vond je het wel cool?

Opa: Ik vond het wel cool!

Vraag 8: Waar woonde AK toen hij een politicus was?

Opa: In Den Haag, in een groot huis. Toen hij overleed, werd de straat Dr. Abraham Kuiperstraat genoemd. De straat heette eerst anders. In Nederland zijn er veel straten die zijn naam hebben.

Vraag 9: Waarom heeft AK de Vrije Universiteit (VU) opgericht?

Opa: Omdat AK wilde dat de Bijbel de leiding gaf voor het christelijk denken, hoe je met elkaar omgaat. Op nog geen andere universiteit werd vanuit het christelijk denken, waarin de Bijbel leidend was, les gegeven. Hij wilde ook dat de professoren vrij aangewezen konden worden, iedereen mocht les kunnen geven, van welke politieke partij je ook was. Vandaar Vrije Universiteit. Bij andere universiteiten werden mensen benoemd en daar waren dan weer speciale regels voor.

Ø Ik (David) ben in het ziekenhuis van de VU geboren, leuk weetje J

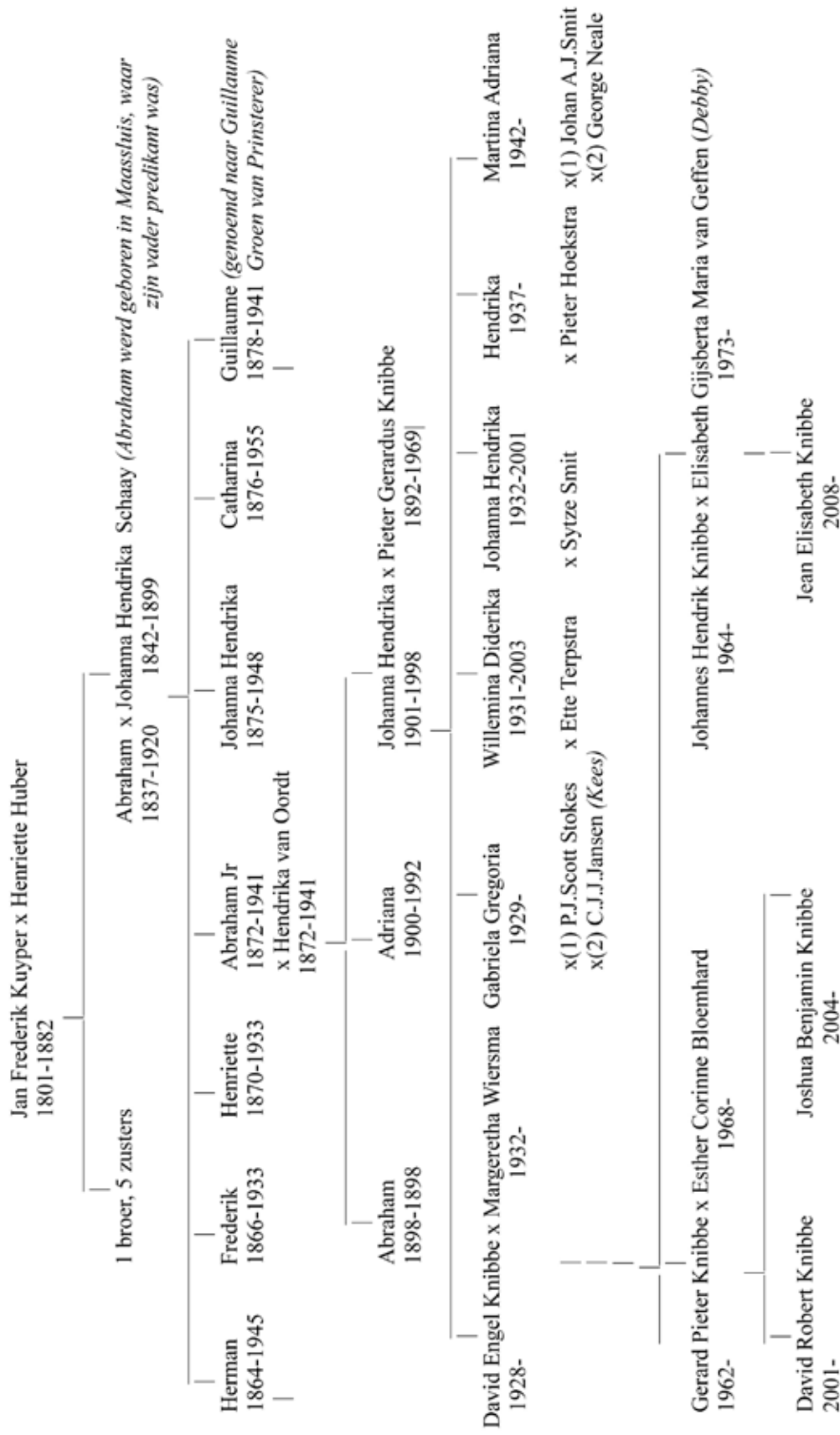
Ø Nog een leuk weetje: mijn opa heeft aan de VU gestudeerd.

Vraag 10: Hoe bracht AK zijn boodschap aan de gewone man?

Opa: Op twee manieren. Manier 1: hij kon goed toespraken houden. Manier 2: Hij begon een krant en daar schreef hij zijn ideeën in. Die krant heette de Standaard.

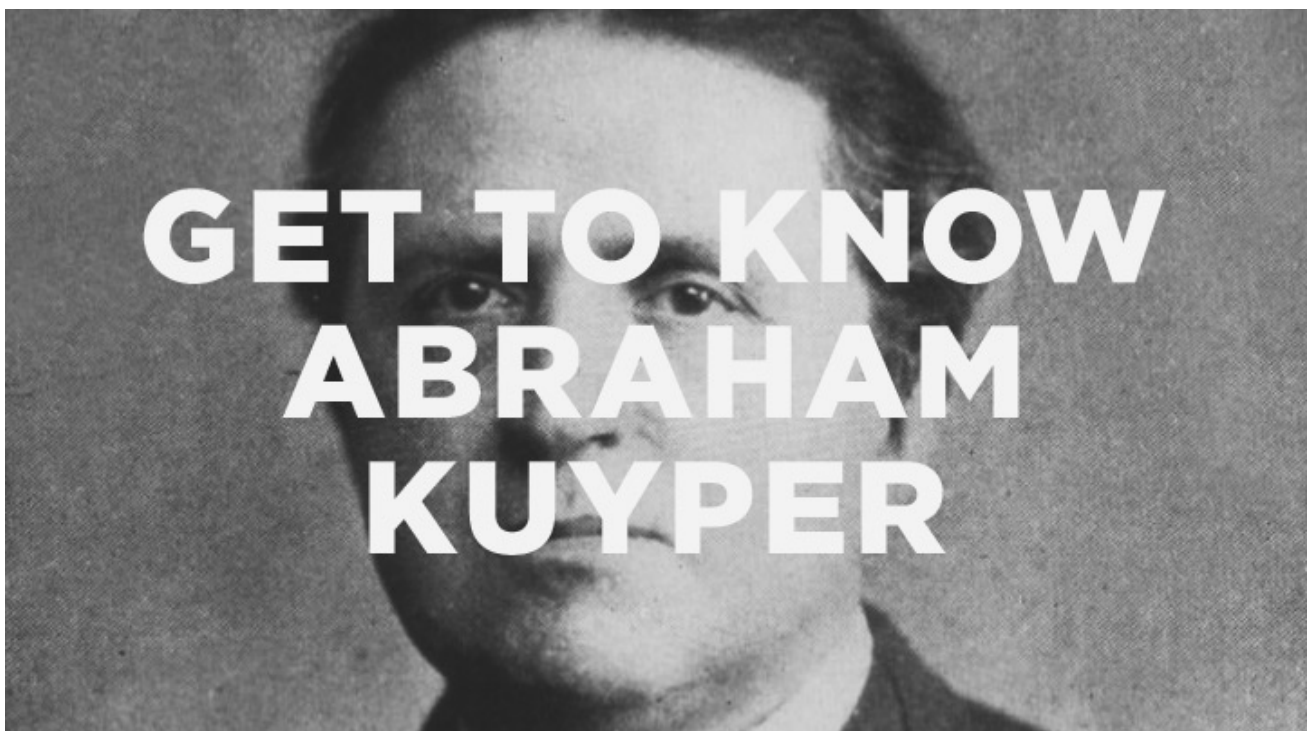

H.7 Stamboom

Bronvermelding

- http://nl.wikipedia.org/wiki/Abraham_Kuyper
- http://www.parlement.com/id/vg09ll2lb8zw/a_abraham_kuyper
- [Abraham Kuyper – De jonge Kuyper \(1837 – 1867\). Door: Dr. G. Puchinger.](#)
- [Abraham Kuyper – een biografie. Door: Jeroen Koch.](#)
- [Onze premiers \(1901 – 2002\) – Hun weg naar de top. Door: Han van der Horst.](#)
- [Interview met mijn opa David Knibbe \(15 maart 2013\). Door: David Knibbe](#)
- [Diverse mailtjes van mijn opa aan mij](#)

Afsluiting

Ik vond het leuk om meer over mijn familielid te weten te komen. Maar ik moest er wel veel tijd aan besteden en dat ging wel van mijn vrije tijd af. Dat was wel jammer. Ik had ook een pittig onderwerp, veel informatie was namelijk in ouderwetse taal. Het was ook leuk om van mijn opa te horen wat hij er allemaal van wist. En als ik iets niet wist dan zocht ik het op of ik vroeg het aan mijn vader of moeder. Ik heb er ook veel van geleerd en weet nu wat hij deed en wie hij was. Het was dus best leuk maar ik ben wel blij dat ik er nu klaar mee ben.

A photograph of a handwritten signature in dark ink on a light-colored, textured paper. The signature is written in a cursive style and appears to read 'Abraham Kuyper'. There is a long horizontal line drawn below the signature.

erkstuk ondertekend door Abraham Kuyper
(Handtekening Abraham Kuyper)